

Kütüphane Kültürü MEHLİKA KARAGÖZOĞLU • mehlikakaragozoglu@marmara.edu.tr

Kütüphaneler etüt merkezi midir?

Daha konforlu masa ve koltuklarla döşeli sık mekânlara sahip kütüphanelerde, belli saat aralıklarıyla çay, kahve, çorba gibi ikramlar veriliyor. Gençler, bu molalarda akranlarıyla dertleşme, kaynaşma, sosyalleşme imkânı buluyor. Dahası, evden uzaklaşmış, profesyonel bir işe yahut okula gider gibi kurumsal bir ortama bağlanmış ve daha motive olmuş hissediyorlar.

Son yıllarda kütüphaneleri ders çalışma mekânı olarak kullananların sayısı hayli arttı. Birçok genç, üniversite, memuriyete giriş, tıpta uzmanlık gibi sınavlara hazırlanmak için kütüphanelerin sakin ortamlarını tercih ediyor. Halk ve belediye kütüphaneleri, sabah erkenden test kitaplarını alıp giden gençlerle dolup taşıyor. Web sitelerinde boş koltuk sayısını gösteren kütüphaneleri cep telefonlarından takip edenler, kullanıcılarını numaratörlü sistemle kabul eden kütüphanelerin bekleme salonlarında sıra bekleyenler, kütüphanenin diğer alanlarının da ders çalışanlara tahsis edilmesi gerektiğini düşünenler, tarihin tersine tekerrürü ile sessiz olunması için kütüphane personelini uyaran okuyucu grupları var. Peki, bu noktaya nasıl gelindi?

Kütüphanede ders çalışmaya yoğun teveccühün sebebini, salt sınava dayalı eğitim sistemine bağlamak bence yeterli değil. Çünkü kütüphanede ders çalışma modası başlamadan önce de aşağı yukarı benzer bir sistem işlemekteydi. Bu durumda, birkaç temel sebebin etkili olduğunu düşünüyorum: Birincisi, gençler gözünde eskiye göre daha iyi hizmetler sunan halk ve belediye kütüphanelerinin cazibesinin artması. Daha konforlu masa ve koltuklarla döşeli sık mekânlara sahip kütüphanelerde, belli saat aralıklarıyla çay, kahve, çorba gibi ikramlar veriliyor. Gençler, bu molalarda akranlarıyla dertleşme, kaynaşma, sosyalleşme imkânı buluyor. Dahası, evden uzaklaşmış, profesyonel bir işe yahut okula gider gibi kurumsal bir ortama bağlanmış ve daha motive olmuş hissediyorlar. Evde uygun çalışma ortamı bulamayanların kendilerini daha iyi güdülediği kesin olan kütüphanelere evdeki çalışma ortamı müsait olanların da gitmesi ise ailelerinin göz hapsinde ders çalışmaktan uzaklaşmak için güzel bir alternatife sarıldıklarını düşündürüyor. Kısacası, imkânı olan ve olmayan, okula giden ve gitmeyen, her kesimden birçok genç, kütüphaneleri çalışma mekânı olarak kullanıyor ve kullanmaya devam edecek gibi görünüyor.

Sınavlara hazırlanan gençlerin çalışmalarını kütüphanede yapıyor olmasının bazı şikâyetlere sebep olduğu da görülebilir.

Öte yandan, çağdaş kütüphaneciliğin bazı hizmetlerini yeni yeni hayata geçirmeye başlayan Türk kütüphaneciliği de bu süreçten yara alabilme tehlikesi ile karşı karşıya. Çünkü kütüphaneler, kaynakları temin etme, belli işlemlerden geçirerek kullanıma açma, kullandırma ve ödünç verme gibi işlevlerin yanı sıra bilgi ve iletişim sorumluluğuna sahip olan halk ve belediye kütüphaneleri, öğrencilerle birlikte çalışanlara, ev hanımlarına, yaşlılara, çocuklara da hitap ediyor. Ancak birçok kütüphaneci, ders çalışan gençler sebebiyle etkinlik düzenleyemediklerini, düzenlediklerinde sessiz ortam talep edenlerce şikâyet edildiklerini aktarıyor. Bu da ders çalışılan kütüphanelerin bulunduğu semtlerdeki kullanıcı gruplarının kütüphane hizmetlerinden mahrum kalmalarına sebep oluyor. Oysa kütüphanelerin halkın tamamına ulaşması, okuma kültürünün geliştirilmesi için elzem.

İstanbul'daki bütün ilçe halk kütüphanelerinin bağlı olduğu Beyazıt'taki Orhan Kemal İl Halk Kütüphanesi'nin bu sebeple bir çocuk bölümü yok. 2 katlı kütüphanenin daha önceki yıllarda tamamı çocuk bölümü olarak hizmet veren bir katı, test çözen gençlere tahsis edilmiş durumda. Giriş katında boşalan bir salon çocuk bölümü için ayrılsa da maalesef yıllardır açılamadı. Bölgede kütüphaneye gelen çocuk olmadığı iddiası ise gerçekçi değil.

Kütüphane mekânlarında ders çalışan gençler, koltuk bulamayan araştırmacılar, etkinliklerden mahrum kalarak mağdur olan çocuklar, ev hanımları ve yaşlılar... Bu manzarada nasıl düşünmek gerekir? Okuma kültürü ideallerimizi göz önünde bulundurarak nasıl bir fikre sahip olmalıyız?

ESAS SORUN DAHA ÇOK KÜTÜPHANE OLMAMASI

Kişi başına düşen kütüphane sayısı göz önünde bulundurulduğunda gelişmiş ülkelerin çok gerisindeyiz. Bu noktada, esas sorun, gençlerin kütüphaneyi sessiz mekân olarak kullanması değil, kütüphanelerin herkesin ihtiyaçlarını karşılayacak nicelik ve nitelikte olmamasıdır. Çünkü halk kütüphanesi felsefesine göre, test çözen bir gencin araştırma yapan akademisyenden farkı yoktur. Keza, sınavlara hazırlanan bir genç de haftalık masal saatine katılacak çocuktan daha önemli değildir. Yaş, cinsiyet, meslek, sosyal statü gibi ayrımlar gözetmeksizin her-